

Burgemeester en wethouders van alle gemeenten
Cc hoofden burgerzaken van alle gemeenten
Cc NVvB, VNG en Kiesraad

**Directoraat-Generaal
Bestuur en
Koninkrijksrelaties**
Bestuur, Democratie en
Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

circulaire

Datum
31 maart 2014

Kenmerk
2014-0000147830

Onderwerp	Circulaire verkiezingen voor het Europees Parlement 22 mei as.
Doelstelling	Informereren en instrueren
Juridische grondslag	EU-richtlijn 93/109/EG en Kieswet
Relaties met andere circulaire's	
Ingangsdatum	27 maart 2014
Geldig tot	nvt

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Deelname stembureauleden uit een andere gemeente	2
3.1. Deelname kiezers uit andere lidstaten Europese Unie	2
3.2. Uitwisseling van gegevens	2
4.1. Bekendmaking verkiezingsuitslag.....	3
4.2. Niet doorgeven uitkomsten onder embargo	3
5. Stemopneming (telproces)	4
6. Evaluatie verkiezing leden Europees Parlement	4
7. Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV)	5
8. Plaatsen verkiezingsborden.....	5
9. Voorlichtingscampagne.....	5
10. Informatiepunt	6

1. Inleiding

Op donderdag 22 mei 2014 vinden verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. Met deze circulaire wil ik u attenderen op en informeren over aangelegenheden die van belang zijn voor het organiseren van de EP-verkiezingen in uw gemeente.

Datum

31 maart 2014

Kenmerk

2014-0000147830

2. Deelname stembureauleden uit een andere gemeente

Stembureauleden kunnen bij de Europese verkiezingen hun stem uitbrengen in het stemlokaal waar zij zitting hebben, ook als dat stemlokaal is gesitueerd in een andere gemeente dan waar zij als kiesgerechtigde zijn geregistreerd, hebben zij de mogelijkheid om daar hun stem uit te brengen. Hun stempassen kunnen worden meegeteld met de stempassen van de overige kiezers.

Artikel J 11, tweede lid, van de Kieswet schrijft wel voor dat van het uitbrengen van hun stem melding wordt gemaakt in het proces-verbaal. Dit kan op het N 10-formulier onder het kopje "Onregelmatigheden". Weliswaar is hier duidelijk géén sprake van een onregelmatigheid, maar in dit geval is er geen andere mogelijkheid. Na de verkiezingen zal het N 10-formulier op dit punt worden aangepast.

3.1. Deelname kiezers uit andere lidstaten Europese Unie

Aan de verkiezing voor het Europees Parlement mogen alle in Nederland gevestigde onderdanen afkomstig uit andere EU-lidstaten deelnemen. Zij moeten zich hiervoor registreren bij de gemeente waar zij zijn gevestigd, door middel van het Y 32-formulier. Op het Y 32-formulier staat dat de gemeente het formulier uiterlijk 6 weken voor de datum van de stemming moet hebben ontvangen. Dit komt neer op 10 april 2014. Nu zullen veel gemeenten hun kiezersregister al op 8 april 2014 (de dag van de kandidaatstelling) opmaken. Immers, alleen personen die op de dag van de kandidaatstelling ingezetenen zijn van de gemeente, zijn kiesgerechtigd (Artikel B 3, eerste lid van de Kieswet). U wordt echter verzocht bij het opmaken van het kiezersregister ook die EU-onderdanen die het Y 32-formulier op 9 of 10 april inleveren (en die op 8 april woonachtig waren in uw gemeente) alsnog in het kiezersregister op te nemen en aan hen een stempas te verstrekken.

3.2. Uitwisseling van gegevens

De EU-richtlijn 93/109/EG schrijft voor dat persoonsgegevens van kiezers die in een ander land dan het land van herkomst willen stemmen moet worden uitgewisseld. Het doel van het uitwisselen van gegevens met andere EU-landen van in Nederland als kiezers geregistreerde niet-Nederlandse EU-onderdanen is te voorkomen dat deze kiezers tweemaal hun stem kunnen uitbrengen. Met de door Nederland beschikbaar gestelde gegevens kan de lidstaat van herkomst de betrokken kiezer identificeren en deze uit de eigen kiezersregistratie schrappen.

De Kieswet stelt dat burgemeester en wethouders aan de andere lidstaten moeten meedelen dat EU-burgers uit andere landen in Nederland als kiezer zijn geregistreerd. Bij eerdere verkiezingen voor het Europees parlement heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor uw

medewerking gevraagd. Dit keer zal op grond van een ministeriële regeling het ministerie zelf de BRP raadplegen en daaruit de relevante persoonsgegevens van EU-burgers betrekken.¹ Deze worden vervolgens bilateraal verstuurd naar alle lidstaten op een versleutelde wijze. Hiermee worden administratieve lasten en fouten in de uitvoering zo veel mogelijk verholpen. U hoeft ten aanzien van deze procedure dus niets te doen.

Datum
31 maart 2014
Kenmerk
2014-0000147830

Het ministerie van BZK ontvangt van andere EU-landen via dit proces van gegevensuitwisseling voor de verkiezingen ook de gegevens van Nederlanders die elders in Europa hun stem willen uitbrengen. Deze gegevens worden vervolgens verstuurd naar de gemeente Den Haag, die 8 dagen voor de stemming definitief de lijst van ongeldige briefstembewijzen zal opmaken.

4.1. Bekendmaking verkiezingsuitslag

De verkiezingen voor het Europese Parlement worden in de lidstaten op verschillende dagen georganiseerd. De Europese Commissie heeft zich in deze procedure op het standpunt gesteld dat de uitslag van de verkiezing in de verschillende lidstaten pas bekend mag worden, nadat de stemlokalen in de laatste lidstaat zijn gesloten. Voor Nederland, waar al op donderdag 22 mei wordt gestemd, heeft dat tot gevolg dat gewacht moet worden met het naar buiten brengen van de uitslag tot zondagavond 25 mei **om 23.00 uur** (let op: aanvankelijk zou dit 22.00 uur zijn, maar inmiddels is gebleken dat in een andere lidstaat de stembussen pas op zondagavond om 23.00 uur sluiten). Dit is het uitgangspunt, als dit tijdstip nog wijzigt dan zal het ministerie van BZK u daar tijdig over informeren.

Concreet betekent dit dat de leden van de stembureaus op donderdag 22 mei meteen na de stemming de stemmen kunnen tellen, en dat de voorzitter van het stembureau de uitkomst van de stemopneming aan de in het stemlokaal aanwezige kiezers kan meedelen, en deze kan doorgeven aan de burgemeester. Deze maakt de gegevens echter, anders dan bij andere verkiezingen, niet vóór zondagavond 23.00 uur openbaar. U wordt daarom verzocht de processen verbaal van de stembureaus respectievelijk het proces verbaal N 11 pas op maandag openbaar te maken. U kunt de processen-verbaal wel gewoon toesturen aan het hoofdstembureau.

4.2. Niet doorgeven uitkomsten onder embargo

Het is niet toegestaan de tellingen op lijstniveau voor uw gemeente door te geven aan de media, althans niet voordat de stemlokalen in de andere lidstaten gesloten zijn, te weten op zondagavond 25 mei 23.00 uur. Ook is het niet toegestaan om de uitkomsten van de stemming onder embargo door te sturen naar de pers. Wel kunnen de tellingen in de stemlokalen in het openbaar plaatsvinden en kunnen de resultaten, als er kiezers aanwezig zijn bij de stemopneming, voorgelezen worden.

¹ Staatscourant, nr 7750, 14 maart 2014.

5. Stemopneming (telproces)

In diverse media zijn berichten verschenen over het feit dat bij de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart jl. in de processen-verbaal verschillen zijn geconstateerd tussen het aantal toegelaten kiezers en het aantal getelde stemmen. Deze verschillen kunnen verschillende oorzaken hebben. Er kan sprake zijn van telfouten. Het is van groot belang dat er zorgvuldig wordt geteld. Daarom breng ik nadrukkelijk nog eens onder uw aandacht de vorig jaar in opdracht van mijn ministerie ontwikkelde telmethode. Deze telmethode is te raadplegen in de brochure *Stembureau-instructie voor de verkiezingsdag* die aan alle gemeenten is verstuurd om te worden verspreid over de stemlokalen. Het gebruik van deze telmethode kan het aantal telfouten verminderen. Ik roep u daarom ook dringend op uw stembureauleden deze telmethode voor te schrijven bij de stemopneming tijdens de verkiezingen voor het Europees Parlement. De instructie is tevens te raadplegen op www.verkiezingen2014.nl/toolkit.

Datum

31 maart 2014

Kenmerk

2014-0000147830

Een andere mogelijke oorzaak voor telverschillen is dat kiezers worden toegelaten, maar het stemlokaal vervolgens verlaten met het stembiljet. Ik raad u aan uw stembureauleden – wellicht ten overvloede – te wijzen op deze risico's. Het stembureau moet erop toe zien dat de kiezer het stembiljet in de stembus steekt (artikel J 26, derde lid, van de Kieswet). Wanneer blijkt dat een kiezer dat niet doet, moet de voorzitter daarvan aantekening houden (artikel J 29, eerste lid, van de Kieswet).

Verder kan het voorkomen dat een kiezer die ook één of twee volmachtstemmen uitbrengt, per ongeluk te veel of te weinig stembiljetten krijgt. Ook gebeurt het dat de stempas van een kiezer die zich niet blijkt te kunnen legitimeren, ten onrechte wordt ingehouden. Ik verzoek u deze risico's onder de aandacht van de stembureauleden te brengen.

Sommige gemeenten brengen meer dan één stembureau onder in één ruimte. Ik verzoek u de stembureauleden die in dergelijke stemlokalen zitting hebben, te vragen erop te letten dat kiezers hun ingevulde stembiljet in de juiste stembus deponeren. Bij het tellen van de stemmen moet ook heel goed in de gaten worden gehouden dat de stembiljetten van de verschillende stembussen niet door elkaar worden gehaald.

Het telverschil kan ook worden veroorzaakt doordat stembiljetten die door kiezers zijn teruggegeven (omdat zij een vergissing hebben gemaakt), door stembureauleden worden voorzien van het stempel "ongeldig", en vervolgens in de stembus worden gedeponeerd. Bij de stemopneming worden deze stemmen dan ten onrechte meegeteld als ongeldige stemmen. Ik benadruk dat deze werkwijze onjuist is, en dat stembiljetten die door kiezers zijn teruggegeven, door het stembureau onbruikbaar moeten worden gemaakt en apart moeten worden gelegd. De stembiljetten mogen nooit in de stembus worden gedeponeerd. De apart gelegde stembiljetten mogen nadrukkelijk ook niet op het proces-verbaal alsnog worden meegeteld bij het aantal ongeldige stemmen.

6. Evaluatie verkiezing leden Europees Parlement

Net als de gemeenteraadsverkiezingen worden ook de verkiezingen voor het Europees Parlement geëvalueerd. Gemeenten ontvangen daarover te zijner tijd nadere info. Onderwerp van evaluatie zullen onder meer zijn:

- de voorbereiding van de verkiezingen;
- het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden;
- de stemopneming;
- stemmen in een willekeurig stemlokaal.

Datum

31 maart 2014

Kenmerk

2014-0000147830

Uw medewerking aan de evaluatie wordt zeer op prijs gesteld.

7. Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV)

Voor de verkiezing van het Europees Parlement maakt de Kiesraad als centraal stembureau gebruik van de Ondersteunde Software Verkiezingen. Met OSV wordt de kandidaatstelling en de berekening en vaststelling van de uitslag ondersteund. Inmiddels is de software voor politieke partijen en centraal stembureau voor de kandidaatstelling van de aankomende verkiezing van het Europees Parlement gereed en uitgerold.

De gemeenten en hoofdstembureaus krijgen een nieuwe versie van de OSV-software toegestuurd die gebruikt kan worden voor het opnemen van de stemtotalen van de gemeente en de kieskring, en voor het aanmaken van het proces-verbaal. De cd-rom met de software zal naar alle gemeenten worden verstuurd zodra de kandidatenlijsten zijn vastgesteld. Naar verwachting is dit omstreeks 22 april.

In aanloop naar de verkiezing van het Europees Parlement worden geen nieuwe instructiebijeenkomsten gehouden over de OSV-software voor gemeenten. Wel vindt u op de website van de Kiesraad instructiefilms, en vindt u bij de brief waarmee de software wordt verzonden aanvullende informatie over het gebruik van de software. Heeft u technische vragen over de OSV-software dan kunt u contact opnemen met de OSV-helpline (0318-765000 of OSV@IVU.nl).

8. Plaatsen verkiezingsborden

In het kader van de opkomstbevordering en ondersteuning van politieke partijen ga ik ervan uit dat u, zoals gebruikelijk, tijdig verkiezingsborden plaatst waarop de politieke partijen hun posters kunnen plakken.

Mij is gebleken dat een enkele gemeente uit overweging van bezuinigingen heeft besloten geen borden te plaatsen voor de Europees Parlementsverkiezingen. Dit is ongewenst, omdat in het algemeen deel van het gemeentefonds een voorziening is opgenomen voor de bekostiging van het organiseren van verkiezingen, die ook is bedoeld voor het plaatsen van verkiezingsborden. Ik wijs er daarbij op dat het plakken van posters voor veel politieke partijen een belangrijk middel is om hun deelname aan de verkiezingen onder de aandacht van kiezers te brengen.

9. Voorlichtingscampagne

Het ministerie zal ongeveer 6 weken voor de verkiezingen een algemene informatiecampagne starten met radio- en tv spotjes, advertenties, posters en banners. Ook zal de website www.verkiezingen2014.nl met relevante informatie draaien. Ook blijft voor gemeenten de zogeheten "toolkit gemeenteraadsverkiezingen" beschikbaar met daarin benodigde informatie en materiaal ten behoeve van de campagne zoals voorbeeldbrieven, campagnemateriaal, stembureau-instructie, nieuwe modellen, etc.

Het materiaal is beschikbaar op www.verkiezingen2014.nl/toolkit.

Datum

31 maart 2014

Kenmerk

2014-0000147830

10. Informatiepunt

Tijdens en voorafgaand aan de verkiezing zal het Informatiepunt Verkiezingen bereikbaar zijn voor vragen van gemeenten, burgers en andere belanghebbenden. Het Informatiepunt verkiezingen is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van BZK en de Kiesraad. Het Informatiepunt Verkiezingen is op werkdagen telefonisch te bereiken van 09.00 tot 17.30 uur op het telefoonnummer 070 426 7329. Mailen kan naar **informatiepunt@kiesraad.nl**.

Het Informatiepunt is op de dag van de stemming bereikbaar vanaf 7 uur 's ochtends tot laat in de avond. Voor de definitieve sluitingstijd dient u de website van de Kiesraad, www.kiesraad.nl te raadplegen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk